

VYRIAUSIOJI TARNYBINĖS ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS

DĖL MARIJOS PUČ SKUNDO

2024 m. liepos 24 d. Nr. IGN-13
Vilnius

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau – VTEK): pirmininkas Gediminas Sakalauskas, nariai Virginija Aleksejūnė, Tomas Blinstrubis, Evelina Matulaitienė ir Martinas Žaltauskas, 2024 m. liepos 17 d. posėdyje išnaginėjo asmens, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, Marijos Puč (toliau – Asmuo, dėl kurio veikos priimtas sprendimas) skundą (toliau – Skundas) dėl Trakų rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) tarybos (toliau – Taryba) Etikos komisijos (toliau – Komisija) 2024 m. gegužės 3 d. sprendimo Nr. 2 „Dėl Marija Puč“ (toliau – Sprendimas), kuriame konstatuota, kad tarybos narė Marija Puč pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) 4 straipsnio 1 – 5 punktuose nustatytus principus.

Asmuo, dėl kurio veikos priimtas sprendimas prašo panaikinti Sprendimą.

VTEK n u s t a t ė:

I. Skundžiamo sprendimo pagrindas ir dalykas

2024 m. balandžio 3 d. Savivaldybės meras Andrius Šatevičius pateikė skundą (toliau – mero Skundas) Komisijai (Savivaldybės administracijoje skundas užregistruotas 2024 m. balandžio 8 d. reg. Nr. K5-362) dėl galbūt neetiško Tarybos narės M. Puč elgesio Tarybos 2024 m. kovo 28 d. posėdyje (toliau – Tarybos posėdis). Mero Skunde nurodoma, kad šio posėdžio metu, svarstant 2.14 darbotvarkės klausimą ir vykstant diskusijai, Tarybos narė M. Puč, replikuodama tarė „<...>neparduokime vaikų, dar vienas prašymas, už milijonus žadėtus iš Europos<...>“ (įrašas nuo 43 min. 23 sek.). Be to, Tarybos narė M. Puč, prieš užduodama klausimą (įrašas nuo 1 val. 3 min.) pasisakė šmeižiančiu ir nepagrįstu faktais tekstu: „<...>Jūs turite valdžią, Jūs įgaliojimus turite, Jūs piktnaudžiaujate ta valdžia, piktnaudžiaukite ir toliau mere<...>“. Vėliau, tiesiogiai transliuojamo Tarybos posėdžio metu, išnaginėjus pagrindinės darbotvarkės klausimus, M. Puč tęsė žeminančių, nepagrįstais faktais kaltinimų temą, pasisakydama (įrašas nuo 1 val. 35 min.): „<...>toliau vyksta labai negražūs dalykai iš valdžios<...>“; (įrašas nuo 1 val. 37 min.); „<...>tokio žinokit blogio nemačiau dar aš<...>“.

Mero nuomone, tokie vieši Tarybos narių pasisakymai menkina tiek jo, kaip mero pareigas užimančio, gavusio Trakų rajono gyventojų pasitikėjimą, garbę, tiek nepagrįstai žemina visus Tarybos narius ir administracijos vadovus (pasikartojančiai minimas žodis neigiamoje konotacijoje). Be kita ko, mero nuomone, tokie vieši ir nepagrįsti bei pasikartojantys Tarybos narių pareiškimai viršija etikos normas bei prašė įvertinti Tarybos narės M. Puč elgesį.

2024 m. balandžio 15 d. Komisija vykusio nuotolinio posėdžio metu nusprendė pagal gautą mero Skundą pradėti tyrimą dėl M. Puč elgesio atitikties Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktų nuostatomis, ir įvertinti, ar ji nepažeidė pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo, padorumo principų.

2024 m. balandžio 16 d. Komisija raštu „Dėl pradėto tyrimo“ el. paštu informavo M. Puč apie 2024 m. balandžio 8 d. gautą skundą ir prašymą įvertinti jos elgesio atitiktį Kodekso nuostatomis. Taip pat nurodė, kad 2024 m. balandžio 15 d. Komisija priėmė sprendimą pradėti tyrimą dėl M. Puč, kaip valstybės politikės, elgesio, kuriuo ji galimai pažeidė šiuos valstybės

politiko elgesio principus (Kodekso 4 straipsnio 1– 5 punktai): pagarba žmogui ir valstybei, teisingumas, sąžiningumas, skaidrumas ir viešumas, padorumas. Komisija paprašė M. Puč pateikti Komisijai paaiškinimą.

2024 m. balandžio 25 d. Komisija priėmė skundžiamą Sprendimą.

Sprendimo motyvuojamoje dalyje nurodyta, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 10 straipsnio 1 – 5 punktuose reglamentuotos savivaldybės tarybos nario pareigos, viena kurių yra dalyvavimas savivaldybės tarybos posėdžiuose. Šios pareigos atlikimas tiesiogiai susijęs su savivaldybės tarybos nario teise dalyvauti diskusijose tarybos metu svarstomais klausimais, raštu ir žodžiu pateikti pastabas dėl savivaldybės tarybos sprendimų projektų, dėl savivaldybės tarybos darbo tvarkos ir kitais klausimais, savivaldybės tarybos posėdžio metu užduoti klausimų pranešėjams šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punktu.

Be kita ko, nurodyta, kad vadovaujantis Kodekso 7 straipsniu, valstybės politikų elgesio tyrimas Komisijoje gali būti pradėtas, kai yra bent vienas iš šių pagrindų:

- 1) fizinio ar juridinio asmens skundas, kreipimasis ar pranešimas (toliau - skundas) apie valstybės politiko galimai padarytą šiame kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų, nuostatų ar institucijos, kurioje politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose valstybės politikui nustatytų reikalavimų pažeidimą (toliau - pažeidimas);
- 2) visuomenės informavimo priemonėse paskelbta pagrįsta informacija apie valstybės politiko galimai padarytą pažeidimą.

Komisija gavo mero Skundą dėl tarybos narės M. Puč elgesio Tarybos posėdyje įvertinimo, ir jo pagrindu nusprendė pradėti tyrimą dėl M. Puč elgesio, kuriuo ji galimai pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose nurodytus valstybės politiko elgesio principus (*pagarba žmogui ir valstybei; teisingumas; sąžiningumas; skaidrumas ir viešumas; padorumas*).

Taip pat nurodoma, kad Komisija, atlikdama tyrimą, privalo atsižvelgti į Kodekse įtvirtintų valstybės politikų elgesio principų turinį ir valstybės politiko veiką vertinti pagal konkretaus jam taikomo elgesio principo kontekstą. Kiekvienu konkrečiu atveju turi būti aišku, kokių pagrindų ir kokiais kriterijais remiantis asmens veika galėtų būti vertinama kaip pažeidžianti kurio nors principo apibrėžtį.

Sprendimą Komisija priėmė atsižvelgdama į Mero skunde pateiktą informaciją, M. Puč pateiktus paaiškinimus (raštu ir žodžiu), vadovaudamasi Kodekso 9 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Komisijos nuostatų, patvirtintų Tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimu Nr. S1E-30 „Dėl Trakų rajono savivaldybės tarybos etikos komisijos nuostatų patvirtinimo“, 18.2 papunkčiu.

Komisija Sprendime pripažino, kad „*Trakų rajono savivaldybės tarybos narė M. Puč savo elgesiu t. y. 2024-03-28 savivaldybės tarybos posėdyje svarstant 2.14 darbotvarkės klausimą pasisakiusi, kad „<...>neparduokime vaikų, dar vienas prašymas, už milijonus žadėtus iš Europos. Jūs turite valdžią, Jūs įgaliojimus turite, Jūs piktnaudžiaujate ta valdžia, piktnaudžiaukite ir toliau mere<...>, toliau vyksta labai negražūs dalykai iš valdžios<...>, <...>tokio žinokit blogio nemačiau dar aš<...>“*, pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktų nuostatas, t. y. pažeidė pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo; sąžiningumo; skaidrumo ir viešumo; padorumo principus“.

II. Asmuo, dėl kurio veikos priimtas Sprendimas su Sprendimu nesutinka ir prašo jį panaikinti

M. Puč mano, kad skundžiamas Sprendimas yra nepagrįstas, neteisėtas, nemotyvuotas, o iš turinio nesuprantama, kaip konkrečiai ir kokie politikų elgesio principai buvo pažeisti. Padaryti Viešojo administravimo įstatymo, procedūriniai ir materialieji pažeidimai. Be to abejonių kelia ir Komisijos tyrimo pradėjimas.

Teigia, kad 2022 m. gegužės 4 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas (toliau –

VAAT) priėmė nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių: „*sustabdė Trakų rajono savivaldybės tarybos 2022 m. kovo 31 d. sprendimo Nr. SIE- 68, „Dėl Trakų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2022-2026 metų bendrojo plano patvirtinimo“ dalies, kuria nuspręsta reorganizuoti Trakų r. Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinę mokyklą, galiojimą iki teismo sprendimo šioje byloje įsiteisėjimo dienos, kitą prašymo taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę dalį atmetė“*. Be to, teismas kaip perteklinį vertino pareiškėjų prašymą taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – uždrausti Trakų rajono savivaldybei, Trakų rajono savivaldybės tarybai, Trakų rajono merui, Trakų r. Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinei mokyklai, Trakų gimnazijai priimti ir (ar) vykdyti bet kokius sprendimus, susijusius su Trakų r. Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinės mokyklos reorganizavimu. Teismo vertinimu, pritaikius reikalavimo užtikrinimo priemonę - ginčijamo Sprendimo dalies, kuria nuspręsta reorganizuoti Trakų r. Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinę mokyklą, galiojimo laikiną sustabdymą, atitinkamai aktai ar veiksmai, remiantis Sprendimu, negalės būti priimami.“. Teigia, kad VAAT tiesiogiai nurodė, kad Taryba negali (negalės) priimti jokių aktų ir atlikti veiksmų, susijusių su Trakų r. Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinės mokyklos reorganizavimu. Taryba žinojo, apie priimtas reikalavimo užtikrinimo priemones, o kiekvienas Tarybos narys posėdžio metu buvo įspėtas, kad balsuojant už mero siūlomą sprendimą bus pažeista teismo nutartis dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo.

Mano, kad mero teikimas ir siūlymas balsuoti už tokį sprendimą (kurį uždraudė priimti teismas) yra vertintinas kaip piktnaudžiavimas valdžia.

M. Puč teigia esant abejonių dėl Komisijos pradėto tyrimo ir nurodo, kad sistemiškai vertinant Kodekso 7 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio nuostatas darytina išvada, jog Komisija gali nepradėti valstybės politiko elgesio tyrimo, kai fizinio ar juridinio asmens skunde nėra nurodyta kokį (kokius) konkrečius valstybės politikų elgesio principą (principus), konkrečių nuostatą (nuostatas) ar teisės aktuose valstybės politikui nustatytus konkrečius reikalavimus jis savo konkrečiais veiksmais ar neveikimu pažeidė (LVAT 2018 m. balandžio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-396-1062/2018).

Nurodo, kad iš skundą teikusio Mero tikėjosi kvalifikuotai parengto kreipimosi į Komisiją, tačiau skunde nebuvo nurodyta konkrečių politiko elgesio principų bei Kodekso nuostatų, kuriuos M. Puč tariamai pažeidė. Vienintelis sakinytis mero skunde, kuris sietinas su tariamo pažeidimo kvalifikavimu ir įvardinimu yra „*Tarybos narių pareiškimai viršija etikos normas*“. Atitinkamai Komisijos sprendimas pradėti tyrimą yra nepagrįstas.

Mano, kad Komisija tyrimą jos atžvilgiu pradėjo ir atliko formaliai, neįsigilinsi į mero Skundo turinį ir nepatikrinusi minėto skundo turinio atitikties realybei. Komisijos pranešime „Dėl pradėto tyrimo“ buvo išvardinti tik patys principai, tačiau nenurodyta konkrečių nuostatų ir principų turinio aspektų, kuriuos ji galimai pažeidė. Dėl to buvo apribota M. Puč konstitucinė teisė į gynybą, nes nežinodama, kuo (kokių nuostatų pažeidimu) ji yra kaltinama, negalėjo savo paaiškinimuose Komisijai atsakyti į kaltinimus.

Komisija Sprendimo nemotyvavo ir nenurodė, kokias konkrečiai Kodekso elgesio principų nuostatas M. Puč tariamai pažeidė.

Teigia savo paaiškinime Komisijai nurodžiusi, kad nesupratusi, kokius principų aspektus galėjo pažeisti, ir kad jos konstitucinė teisė į gynybą yra pažeista, tačiau Komisija nepatikslino ir nenurodė, kokios konkrečiai principų nuostatos galėjo būti pažeistos M. Puč pasisakymais nei tyrimo metu, nei skundžiamame Sprendime.

Be to, Komisija Sprendime nepasisakė, kuo konkrečiai pasireiškė M. Puč tariami pažeidimai, t. y. iš Sprendimo neįmanoma suprasti, – ar Tarybos nariams yra draudžiami sarkastiški ir spalvingesni pasisakymai ir pan.

M. Puč mananti, kad Komisijos sprendimas pažeidžia gero viešojo administravimo principus, yra be motyvų, todėl Komisija pažeidė Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5

dalis 6 punktą. Komisija nenurodė jokių kriterijų, kuriais grindžiamas Sprendimas, neatskleidė principų apibrėžties ir nenurodė, kuriuos konkrečiai principų aspektus ir nuostatas ir kaip pažeidė M. Puč pasisakymai. Be to, Sprendime Komisija tik nurodė iš konteksto paimtas M. Puč frazes, tačiau nenagrinėjo jos pasisakymo konteksto (ir teismo nutarčių turinio), nurodo, kad gavo jos atsiliepimą (bet nenurodo, su kuriais jos argumentais sutinka, o kuriuos atmeta ir dėl kokių priežasčių) ir be jokių motyvų priėmė Sprendimą.

2024 m. liepos 17 d. VTEK posėdyje dalyvavusi M. Puč naujų faktinių aplinkybių nepateikė, pakartojo Skunde išdėstytus argumentus.

III. Skundžiamą Sprendimą priėmusios institucijos atsiliepimas

Skundžiamą Sprendimą priėmusi institucija – Komisija prašo VTEK dėl priimto Sprendimo M. Puč atžvilgiu spręsti savo nuožiūra.

Dėl M. Puč teiginio, kad tyrimas pradėtas nepagrįstai, Komisija nurodė, kad 2024 m. balandžio 15 d. tyrimą pradėjo gavusi Savivaldybės mero Skundą ir naudodamasi Kodekso 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtinta teise.

Nesutinka su M. Puč teiginiu, kad tyrimas buvo atliktas formaliai. Komisija, atlikdama tyrimą, vadovavosi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, kitais teisės aktais, o jos priimami sprendimai motyvuoti pagrindžiant juos teisinio reglamentavimo normomis. Pažymėjo, kad Komisijos sprendimas priimtas posėdyje dalyvavusių Komisijos narių balsų dauguma.

Mano, kad Sprendimas yra motyvuotas. Sprendimas buvo priimtas įvertinus M. Puč paaiškinimo teiginius dėl mero Skundo, kurio pagrindu ir buvo pradėtas tyrimas. Komisija 2024 m. balandžio 25 d. posėdyje konstatavo, kad M. Puč savo pasisakymais Tarybos posėdyje, pažeidė Kodekse nurodytus pagarbos žmogui ir valstybei; teisingumo; sąžiningumo; skaidrumo ir viešumo; padorumo principus. „Už“ – balsavo 4 Komisijos nariai, „prieš“ – 2. Apie priimtą Komisijos sprendimą M. Puč buvo informuota atskiru raštu.

Komisija nemano, kad Sprendimas kokiu nors būdu pažeidė gero viešojo administravimo principus.

2024 m. liepos 17 d. VTEK posėdyje dalyvavusi Komisijos atstovė prašė VTEK dėl priimto Sprendimo M. Puč atžvilgiu, spręsti savo nuožiūra.

IV.

VTEK k o n s t a t u o j a:

Pagal Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo (toliau – VTEKĮ) 17 straipsnio 1 dalies 1 punktą, VTEK prižiūri, kaip įgyvendinami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, Lobistinės veiklos įstatymas ir Kodeksas, teikia pasiūlymus dėl šių teisės aktų nuostatų tobulinimo ir įgyvendinimo, šiais klausimais priima sprendimus ir rekomendacijas.

VTEKĮ 24 straipsnio 1 dalis nustatyta, kad tyrimą pagal šio skirsnio nuostatas savo iniciatyva, pagal VTEK perduotą ar kitų pareiškėjų pateiktą pranešimą atlieka ir institucija ar įstaiga, kurioje skundžiamasis asmuo dirba, o kai pranešimas gautas dėl įstaigos vadovo, – ši vadovą į pareigas priimančio ar skiriančio subjekto arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija. Šio skirsnio nuostatos (įskaitant teisę savivaldybių tarybų etikos komisijų priimtą sprendimą skusti VTEK vadovaujantis šio įstatymo 24¹ straipsniu) *mutatis mutandis* taikomos ir politikų elgesio tyrimams, atliekamiems pagal Valstybės politikų elgesio kodeksą. Pareiškėjas arba asmuo, dėl kurio veikia institucijoje ar įstaigoje yra atliktas tyrimas ir priimtas sprendimas, šio įstatymo 24¹ straipsnio 1 dalyje nurodytų subjektų priimtus sprendimus, išskyrus atvejus, kai galimas valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų Viešųjų ir privačių

interesų derinimo įstatymo pažeidimas tiriamas kaip tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas, gali skųsti VTEK per vieną mėnesį nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo arba įteikimo dienos (išskyrus Seimo Etikos ir procedūrų komisijos priimtus sprendimus).

Vadovaudamasi VTEKĮ 24¹ straipsnio 13 dalimi, VTEK, išnagrinėjusi skundą, priima sprendimą: patenkinti skundą ir panaikinti skundžiamą sprendimą ar jo dalį; įpareigoti skundžiamą sprendimą priėmusią instituciją ar įstaigą įvykdyti VTEK nurodymą, arba atmesti skundą kaip nepagrįstą. Asmuo, dėl kurio veiktas priimtas Sprendimas, su Skundu kreipėsi į VTEK, prašydama panaikinti skundžiamą Sprendimą.

Ginčas šioje byloje kilo dėl Komisijos Sprendimo, kuriuo Komisija pripažino, kad Tarybos narė M. Puč savo elgesiu Tarybos posėdyje svarstant 2.14 darbotvarkės klausimą pasisakiusi, kad „<...>neparduokime vaikų, dar vienas prašymas, už milijonus žadėtus iš Europos. Jūs turite valdžią, Jūs įgaliojimus turite, Jūs piktnaudžiaujate ta valdžia, piktnaudžiaukite ir toliau mere<...>, toliau vyksta labai negražūs dalykai iš valdžios<...>, <...>tokio žinokit blogio nemačiau dar aš<...>“, pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktų nuostatas (pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo; sąžiningumo; skaidrumo ir viešumo; padorumo principus).

Bylos duomenimis 2024 m. balandžio 3 d. Savivaldybės meras Andrius Šatevičius pateikė Skundą Komisijai dėl galbūt neetiško M. Puč elgesio Tarybos 2024 m. kovo 28 d. posėdyje, nurodydamas, kad šio posėdžio metu, svarstant 2.14 darbotvarkės klausimą, ir vykstant diskusijai, Tarybos narė M. Puč, replikuodama tarė „<...>neparduokime vaikų, dar vienas prašymas, už milijonus žadėtus iš Europos<...>“ (įrašas nuo 43 min. 23 sek.). Be to, Tarybos narė M. Puč, prieš užduodama klausimą (įrašas nuo 1 val. 3 min.) pasisakė šmeižiančiu ir nepagrįstu faktais tekstu: „<...>Jūs turite valdžią, Jūs įgaliojimus turite, Jūs piktnaudžiaujate ta valdžia, piktnaudžiaukite ir toliau mere<...>“. Vėliau, tiesiogiai transliuojamo Tarybos posėdžio metu, išnagrinėjus pagrindinės darbotvarkės klausimus, M. Puč tęsė žeminančių, nepagrįstų faktais kaltinimų temą, pasisakydama (įrašas nuo 1 val. 35 min.): „<...>toliau vyksta labai negražūs dalykai iš valdžios<...>“; (įrašas nuo 1 val. 37 min.); „<...>tokio žinokit blogio nemačiau dar aš<...>“. Mero nuomone, tokie vieši Tarybos narių pasisakymai menkina tiek jo, kaip mero pareigas užimančio, gavusio Trakų rajono gyventojų pasitikėjimą, garbę, tiek nepagrįstai žemina visus Tarybos narius ir administracijos vadovus (pasikartojančiai minimas žodis neigiamoje konotacijoje). Be kita ko, mero nuomone, tokie vieši ir nepagrįsti bei pasikartojantys Tarybos narių pareiškimai viršija etikos normas bei prašė įvertinti Tarybos narės M. Puč elgesį.

Komisija 2024 m. balandžio 15 d. posėdyje nusprendė pradėti tyrimą, siekiant išsiaiškinti, ar M. Puč savo elgesiu galimai nepažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktų nuostatų. Komisija 2024 m. gegužės 3 d. sprendimu Nr. 2 „Dėl Marija Puč“, konstatavo, kad M. Puč pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose nustatytus elgesio principus.

Asmuo, dėl kurio veiktas priimtas sprendimas – M. Puč, pateikė VTEK Skundą, prašydama panaikinti jos atžvilgiu priimtą Komisijos Sprendimą, kuriuo pripažinta, kad ji, kaip Tarybos narė, pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose nustatytus elgesio principus.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Kodeksas, kurio tikslas – įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei (1 straipsnio 1 dalis). Šis kodeksas reglamentuoja valstybės politikų elgesio viešajame gyvenime principų ir reikalavimų pagrindus, taip pat priemones, užtikrinančias valstybės politikų elgesio kontrolę ir atsakomybę už šio kodekso nuostatų pažeidimus (1 straipsnio 2 dalis).

Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad valstybės politikų elgesio, kuriuo pažeidžiami šiame kodekse nustatyti valstybės politikų elgesio principai ir nuostatos, tyrimą atlieka institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka sudarytos komisijos; savivaldybių tarybose – savivaldybių tarybų

sprendimu iš jų narių ir gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų sudarytos etikos komisijos. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų komisijų darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, vadovaujantis šiuo kodeksu, nustato institucijų, kurios jas sudarė, veiklą reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai (Kodekso 6 straipsnio 3 dalis).

Kodekso 4 straipsnyje įvardijami valstybės politikų elgesio principai, kuriais jie privalo vadovautis viešajame gyvenime: 1) pagarba žmogui ir valstybei, 2) teisingumas, 3) sąžiningumas, 4) skaidrumas ir viešumas, 5) padarumas, 6) pavyzdingumas, 7) nesavanaudiškumas, 8) nešališkumas ir 9) atsakomybė.

Atkreiptinas dėmesys, kad VTEK nevertina Asmens, dėl kurio veikos priimtas Sprendimas elgesio atitikties Kodekso nuostatomis, t. y. nevertina, ar M. Puč pažeidė (nepažeidė) Kodekse įtvirtintus elgesio principus, nes toks vertinimas, vadovaujantis Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu, priklauso išimtinai savireguliacijos principu veikiančios Komisijos kompetencijai. Šiuo sprendimu VTEK pasisako tik dėl ginčijamo Komisijos Sprendimo teisėtumo bei pagrįstumo neviršydama VTEK suteiktą įgaliojimą.

Komisija – tai savivaldybės tarybos sprendimu sudarytas valstybės politikų elgesio kontrolės subjektas, turintis viešojo administravimo įgaliojimus ir priimančias privalomo pobūdžio sprendimus nepavaldiems asmenims. Komisijos sprendimu gali būti pakeičiamos asmens, kurio atžvilgiu jis priimamas, subjektinės teisės ir sukuriama tam tikros pasekmės, todėl toks sprendimas privalo atitikti bendruosius administracinio sprendimo turinio reikalavimus.

Administraciniame sprendime, be kita ko, turi būti nurodytas atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos, administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės bei administracinio sprendimo motyvai (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 4, 5 ir 6 punktų nuostatos).

Administracinių teismų praktikoje, aiškinant Viešojo administravimo įstatymo nuostatas, kuriomis buvo reglamentuotas individualaus administracinio akto turinys, yra konstatuota, kad tokia akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2011 m. birželio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A556-336/2011).

Administracinių teismų praktikoje šiuo klausimu konstatuota ir tai, kad viešojo administravimo subjekto priimtas individualus administracinis aktas turi būti suformuluotas taip, jog asmenys, kuriems yra skirtas aktas, suprastų santykių esmę ir turinį bei galėtų įgyvendinti reikalavimus, kuriuos nustato aktas. Dėl to viešojo administravimo subjektas privalo tiksliai ir aiškiai suformuluoti reikalavimus, nurodyti teisės normas ir aplinkybes, kuriomis rėmėsi, priimdamas individualų administracinį aktą. Jei viešojo administravimo subjektas ginčijamame akte nenurodo teisinio, faktinio pagrindo ar aktą suformuluoja taip, kad akto adresatams tampa neįmanoma įgyvendinti įpareigojimų, kuriuos nustato aktas, individualus administracinis aktas turi būti naikinamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas (LVAT 2013 m. lapkričio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-2124/2013, 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-1440/2014, 2015 m. birželio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A1234-520/2015).

VTEK atkreipia dėmesį, kad nors Komisija pradėjo tyrimą, siekdama išsiaiškinti, ar Tarybos narė M. Puč savo elgesiu nepažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktų nuostatų, tačiau šiuo aspektu

Komisija Sprendime apskritai nepasisakė. Komisijos sprendime nėra jokių motyvų, nėra valstybės politiko elgesio ir šiuo elgesiu galimai pažeistų valstybės politiko elgesio principų pažeidimo analizės ir pagrindimo. Komisija neįvertino ir nenustatė esminių M. Puč padaryto ar nepadaryto pažeidimo faktinių ir teisinių kvalifikavimo aplinkybių, kurios neabejotinai patvirtintų arba paneigtų padarytą pažeidimą, todėl M. Puč elgesys Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose nuostatomis liko neįvertintas. Komisija Sprendimo dalyje „*Teisinis veiklos vertinimas ir motyvai*“ citavo tik Savivaldos įstatymo, Kodekso 7 straipsnio nuostatas bei VTEK 2021 m. gruodžio 15 d. sprendimu Nr. KS – 348 patvirtintas metodines rekomendacijas Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų etikos komisijoms dėl savivaldybių merų ir savivaldybių tarybų narių elgesio atitikties Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso nuostatomis vertinimo, tačiau visiškai nepasisakė dėl Sprendime konstatuotų M. Puč Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose išvardintų valstybės politikų elgesio principų pažeidimų.

Pabrėžtina, kad Komisija turėjo motyvuotai pagrįsti, kaip tiriamas M. Puč elgesys (jos pasisakymai Tarybos posėdyje) pažeidžia (ar nepažeidžia) Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose išvardintus valstybės politikų elgesio principus, bet to, nepadarė.

VTEK vertinimu, analizuojamu atveju, Sprendime turėjo būti aiškiai įvardijamas konkretus taikytinas teisinis reguliavimas (t. y. Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktai) bei pateikiamas tiriamojo asmens elgesio vertinimas šio reguliavimo kontekste. Sprendimo motyvai ir argumentacija turi būti suprantama ir aiški ne tik sprendimą priimančiam viešojo administravimo subjektui, bet ir visoms procedūroje dalyvaujančioms šalims. Todėl, sutiktina su Asmens, dėl kurio veikos priimtas Sprendimas, teiginiu, kad iš Sprendimo nėra aišku, kokius politikų elgesio principus ji pažeidė.

Komisija pabrėžia, kad Kodekso 4 straipsnyje įtvirtintų principų pažeidimas yra galimas tik nustatius elgesį, kuris šiame reguliavime yra įvardijamas kaip neatitinkantis principų turinio. Taigi, pavyzdžiui, pripažindama, kad M. Puč pažeidė pagarbos žmogui ir valstybei principą (Kodekso 4 straipsnio 1 punktą), Komisija privalėjo pagrįsti, kad M. Puč, pasisakydama Tarybos posėdžio metu, nesilaikė žmogaus teisių ir laisvių ir jų neužtikrino, nesivadovavo Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, mažino pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis, bet tokio vertinimo Sprendime nėra. Atitinkama teisinio reguliavimo analizė ir veikos kvalifikavimas turėjo būti atliktas ir dėl Kodekso 4 straipsnio 2 – 5 punktų, bet Sprendime Komisija to neatliko. Todėl, kaip minėta, M. Puč elgesio atitiktis pirmiau minėtoms Kodekso nuostatomis liko neįvertinta.

Komisija, konstatuodama Kodekso nuostatų pažeidimą (-us), turėjo ne tik atskleisti ir išanalizuoti pažeistų valstybės politikų elgesio principų turinį, bet ir teisiškai pagrįsti (nurodyti motyvus), kodėl būtent toks M. Puč elgesys Tarybos posėdyje buvo įvertintas, kaip pažeidęs Kodekso 4 straipsnio 1 – 5 punktuose nustatytus principus, kodėl toks jos elgesys laikytinas neatitinkančiu konkrečių principų turinio. Todėl, VTEK vertinimu, Sprendimas laikytinas neišsamiu ir nemotyvuotu.

Analogiškos pozicijos laikosi ir LVAT, formuodamas praktiką, kad administracinio akto priėmimo motyvai pagal įstatymą privalo būti nurodomi pačiame administraciniame akte (nagrinėjamoju atveju – ginčijamame Sprendime). Skundžiamo sprendimo priėmimo motyvų nurodymas teismo proceso metu neturi būti vertinamas ir nedaro įtakos nemotyvuoto sprendimo teisėtumui (LVAT 2013 m. birželio 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A502-940/2013; 2015 m. sausio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1-502/2015). Teismas nėra įgalintas atsižvelgti į skundžiamų sprendimų priėmimo pagrindų papildymus, teikiamus atsiliepimų ar kitokių procesinių veiksmų metu, jei tie papildymai savo esme yra visiškai nauji teisės aktų priėmimo pagrindimo pagrindai. Priešingu atveju, teisminės gynybos besikreipusiam asmeniui taptų sunku apsiginti, o teismui apibrėžti bylos nagrinėjimo ribas bei priimti sprendimą, todėl kai yra skundžiamas teisės aktas, yra vertinama, kokiais faktiniais pagrindais jis priimtas bei kokia teisinė kvalifikacija pritaikyta. Tai ir yra bylos nagrinėjimo ribos. Tik esant konkretiems teisės aktų priėmimo pagrindams, aiškiam teisiniui įvertinimui, įmanoma pasisakyti dėl tokių skundžiamų sprendimų teisėtumo bei pagrįstumo (LVAT 2014 m. balandžio 9 d. nutartis administracinėje byloje

Nr. A556-1068/2014).

Atsižvelgiant į VTEK išdėstytas aplinkybes bei į atitinkamą LVAT praktiką, konstatuotina, kad ginčijamas Sprendimas yra neišsamus, nemotyvuotas ir jau vien dėl to negali būti laikomas pagrįstu ir teisėtu.

Pabrėžtina, kad Sprendimas gali būti skundžiamas teismui (po VTEK išankstinio nagrinėjimo ne teismo tvarka), taigi turi būti tinkamai pagrįstas ir motyvuotas, pakankamai išsamus ir suprantamas. Sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir argumentacija turi būti žinoma ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, dėl kurio toks sprendimas yra priimamas.

VTEK, išnagrinėjusi byloje nustatytas aplinkybes ir atsižvelgdama į nurodytųjų argumentų visumą, daro išvadą, kad Sprendimas nėra tinkamai motyvuotas, todėl ginčijamą Sprendimą laikyti teisėtu ir pagrįstu nėra teisinio pagrindo. M. Puč skundas tenkintinas ir ginčijamas Sprendimas naikintinas.

VTEK atkreipia dėmesį į Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, pagal kurią teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr., pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo 1994 m. balandžio 19 d. sprendimą byloje Van de Hurk prieš Nyderlandus, 1997 m. gruodžio 19 d. sprendimą byloje Helle prieš Suomiją; LVAT 2011 m. lapkričio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A261-3555/2011 ir kt.).

Pabrėžtina, kad VTEK, nagrinėdama asmens, dėl kurio priimtas sprendimas, skundą, veikia kaip kvaziteisminė institucija ir priimdama sprendimą vadovaujasi minėtąja teismų praktika, todėl dėl kitų Sprendimo neteisėtumo reikalavimų nepasisako.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, vadovaudamasi Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 ir 5 punktais bei 24¹ straipsnio 13 dalies 1 punktu,

n u s p r e n d ž i a:

asmens, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, M. Puč skundą patenkinti: panaikinti Trakų rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos 2024 m. gegužės 3 d. sprendimą Nr. 2 „Dėl Marija Puč“.

VTEK, kaip privalomos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos, priimtas sprendimas gali būti skundžiamas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

Komisijos pirmininkas

Gediminas Sakalauskas

Komisijos narė

Virginija Aleksejūnė

Komisijos narys

Tomas Blinstrubis

Komisijos narė

Evelina Matulaitienė

Komisijos narys

Martinus Žaltauskas

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vyriausioji tarnybinės etikos komisija 188736355, A. Goštauto g. 9, 01108 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	SPRENDIMAS DĖL MARIJOS PUČ SKUNDO
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-07-25 Nr. IGN-2024/13
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Tomas Blinstrubis, Narys
Sertifikatas išduotas	TOMAS BLINSTRUBIS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-07-25 09:28:31 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-07-25 09:28:46 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2022-03-26 11:12:58 – 2027-03-25 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Martinus Žaltauskas, Narys
Sertifikatas išduotas	MARTINUS ŽALTAUSKAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-07-25 11:00:29 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-07-25 11:00:50 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2023-04-22 18:02:05 – 2028-04-20 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Virginija Aleksejūnė, Pirmininko pavaduotojas
Sertifikatas išduotas	VIRGINIJA ALEKSEJŪNĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-07-25 11:02:55 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-07-25 11:03:16 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-05-13 15:30:11 – 2029-05-12 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Evelina Matulaitienė, Narys
Sertifikatas išduotas	EVELINA MATULAITIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-07-25 12:07:27 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-07-25 12:07:47 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2023-03-06 17:17:08 – 2028-03-04 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Gediminas Sakalauskas, Pirmininkas
Sertifikatas išduotas	GEDIMINUS SAKALAUŠKAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-07-25 15:20:06 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-07-25 15:20:22 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2022-12-13 10:07:41 – 2027-12-12 23:59:59

DETALŪS METADUOMENYS

Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.77.2
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2024-07-25 15:40:06)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2024-07-25 15:40:06 DBSIS